Gemeente Raalte

Collegevoorstel

Onderwerp	Vaststellen beleidsregel prémantelzorgwoningen gemeente Raalte 2024
Zaaknummer	64039-2024
B&W vergadering	12 november 2024
Integrale advisering	Team Buitengebied, Jeanet van Olst, vergunningen, S1 verpleegkundigen
Portefeuillehouder	Dhr. B. Nijboer en Mevr. G.H. (Gerria) Toeter
Voor informatie	Michelle Bohan, Leonie van Dam, Maaike van der Veen

Bestuurssamenvatting

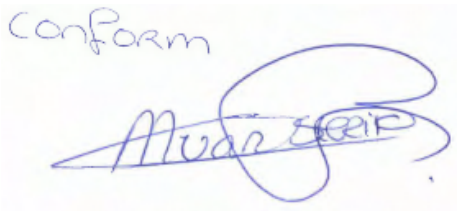
Het aantal ouderen neemt toe en mensen worden steeds ouder. Daarbij zijn het zorgstelsel en het sociaal maatschappelijke beleid gericht op het zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen. Op grond van landelijke regels bestaat daarom al sinds 2014 de mogelijkheid om vergunningsvrij een mantelzorgwoning te realiseren bij een acute zorgvraag. De gemeente wil ook graag meewerken aan situaties waarbij ouderen, die nog geen acute zorgvraag hebben (geen zorgindicatie), wel al bij bijvoorbeeld de kinderen kunnen gaan wonen in een prémantelzorgwoning. Zo kan er voor elkaar worden gezorgd en is acuut handelen bij een zorgsituatie niet nodig.

In 2018 stelde het college de Richtlijnen 'Klaar voor mantelzorg' vast op grond waarvan inwoners de mogelijkheid hebben om een tijdelijke prémantelzorgwoning te realiseren. In de praktijk blijkt dat het voor inwoners echter heel moeilijk is om aan de gestelde voorwaarden in de richtlijnen te voldoen. Dit omdat de inschatting/beoordeling van de noodzaak van toekomstige mantelzorg complex is. Vanwege de wenselijkheid vanuit het sociale beleid en de toenemende behoefte maakt voorliggend voorstel de mogelijkheden voor een prémantelzorgwoning eenvoudiger. Dit door deze mogelijkheid te koppelen aan een leeftijd van 70 jaar en ouder.
De ruimtelijke regeling wijzigt niet. Voor een prémantelzorgwoning blijft een tijdelijke omgevingsvergunning nodig waarbij diverse voorwaarden gelden, gericht op voorkomen van ongewenste effecten waaronder het permanent gebruik als woning.

Beslispunten

1. De beleidsregel Prémantelzorgwoningen gemeente Raalte 2024 vast te stellen.
2. De Richtlijnen 'klaar voor mantelzorg', vastgesteld door het college op 16 oktober 2018, in te trekken
3. De gemeenteraad actief te informeren door toezending van uw besluit.

Besluit

Inleiding

In 2018 stelde het college de Richtlijnen 'Klaar voor mantelzorg' vast op grond waarvan inwoners (aanvullend op de mogelijkheid van een vergunningsvrije mantelzorgwoning bij een acute zorgvraag) de mogelijkheid hebben om een tijdelijke prémantelzorgwoning te realiseren. In de praktijk blijkt dat het voor inwoners echter heel moeilijk is om aan de gestelde voorwaarden in de richtlijnen te voldoen. Voorliggend voorstel maakt de mogelijkheid voor een prémantelzorgwoning daarom eenvoudiger. Dit gebeurt in twee fasen:

1. De criteria voor het aantonen waarom een prémantelzorgwoning nodig is, worden aangepast. Inwoners van 70 jaar of ouder kunnen een vergunning aanvragen voor een prémantelzorgwoning. In deze fase wijzigen de ruimtelijke randvoorwaarden voor een prémantelzorgwoning niet.
2. In 2025 onderzoekt het college samen met de gemeenteraad of de regels voor een prémantelzorgwoning moeten veranderen. Dit gebeurt bij het maken van het definitieve omgevingsplan en bij het onderzoeken van de mogelijkheden voor wonen in het buitengebied. Ervaringen met de wijzigingen uit fase 1 worden daarin meegewogen.

Beoogd effect

Mogelijk maken dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en voor elkaar kunnen zorgen. Daarbij aantasting van de leefbaarheid in de kernen, verslechtering van de ruimtelijke kwaliteit en/of het beperken van de toekomstmogelijkheden van (agrarische) bedrijven in het buitengebied voorkomen.

Argumenten

1. De beleidsregels prémantelzorg gemeente Raalte vast te stellen.

1.1 Argumenten voor het actualiseren van het beleid

Vanuit het sociaal maatschappelijke beleid zijn er meerdere argumenten om de behoefte aan prémantelzorgwonen beter te faciliteren:

- Het aantal ouderen neemt toe, mensen worden steeds ouder en dus is steeds meer zorg nodig.
- Het zorgstelsel en het sociaal maatschappelijke beleid van de gemeente is gericht op het zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen terwijl de zorgcapaciteit voor thuiswonende zorgbehoevenden beperkt is.
- De huidige krapte op de woningmarkt maakt dat ouderen niet makkelijker verhuizen naar een levensloopbestendige woning.

1.2 Aanpassen criteria aantonen noodzaak van een prémantelzorgwoning

De Richtlijn 'klaar voor mantelzorg' uit 2018 geeft - om de noodzaak voor prémantelzorg te bepalen - twee vragen waar de gemeentelijke wijkverpleegkundige een positief antwoord op moet geven;

1. Maakt de mantelzorger/verzorgde voor wie de huisvesting nodig is het mogelijk dat de verzorgde langer op een zinvolle, verantwoorde manier zelfstandig thuis kan wonen?
2. Is aannemelijk dat de noodzaak tot het geven/ontvangen van mantelzorg binnen één à twee jaar ontstaat?

In de praktijk blijkt de inschatting/beoordeling van deze noodzaak (en dus een positief antwoord op de twee vragen) erg complex. De ervaring leert dat alleen bij ziekten met een progressief verloop de noodzaak is aangetoond.
Om dit eenvoudiger te maken is het voorstel om de noodzaak voortaan te koppelen aan de leeftijdsgrens van 70 jaar en ouder. Uitgangspunt daarbij is dat voor iedereen vanaf deze leeftijd de toekomstige zorgvraag dusdanig aannemelijk is, dat het wenselijk is om hier met tijdelijke huisvesting in de vorm van een mantelzorgwoning op te anticiperen.

1.3 Beleidsregel zoekt balans tussen sociaal versus ruimtelijk beleid

Vanuit ruimtelijk beleid is het niet wenselijk om her en der woonunits toe te staan of bijgebouwen te bewonen zonder dat daarvoor noodzaak is. In de kernen kan dit tot aantasting van de leefbaarheid leiden, in het buitengebied tot verslechtering van de ruimtelijke kwaliteit en het beperken van de toekomstmogelijkheden van (agrarische) bedrijven. De behoefte aan prémantelzorgwonen is tot nu toe het grootst in het buitengebied. Het risico bestaat dat de nieuwe,

ruimere regels leiden tot het gebruik van tijdelijke woningen tot permanente woningen. De behoefte aan tijdelijke woningen vanuit andere doelgroepen (jongeren) kan dit versterken.
De beleidsregel zoekt naar een balans tussen sociale wens en ruimtelijke risico's. Dit komt tot uiting in:

- De ruimtelijke regeling veranderd niet. Voor het realiseren van een prémantelzorgwoning is en blijft een tijdelijke persoonsgebonden omgevingsvergunning vereist met een duur van maximaal 10 jaar. Een vergunningsplicht geeft de gemeente inzicht in het aantal en de locaties van gerealiseerde woningen en maakt bijvoorbeeld ook een koppeling met huisnummerregistratie en gemeentelijke belastingplichten mogelijk.
- De leeftijdsgrens wordt vastgelegd op 70 jaar en ouder. De ervaring van de gemeentelijke wijkverpleegkundigen is dat deze leeftijdsgrens aansluit bij de behoefte in de praktijk. Als de termijn van 10 jaar voorbij is, heeft degene die de mantelzorg ontvangt de leeftijd waarop waarschijnlijk echte mantelzorg nodig is (en die is vergunningsvrij).
- Ook de ruimtelijke randvoorwaarden voor mantelzorgwonen op grond van het tijdelijke omgevingsplan van rechtswege blijven gelden. Deze gaan bijvoorbeeld over de maximale oppervlakte, de omvang en de situering van de prémantelzorgwoning op een erf.

2. *De Richtlijnen 'klaar voor mantelzorg', vastgesteld door het college op 16 oktober 2018 in te trekken*

Met het vaststellen van de nieuwe beleidsregel kunnen de eerdere Richtlijnen 'klaar voor mantelzorg' uit 2018 worden ingetrokken.

3. *De gemeenteraad actief te informeren door toezending van uw besluit*

Het vaststellen van de nieuwe beleidsregel is een bevoegdheid college. Omdat dit onderwerp ook leeft in de gemeenteraad en er recent over dit onderwerp raadsvragen zijn gesteld is het voorstel om de raad te informeren over uw besluit.

Duurzaamheid
Dit voorstel draagt bij aan sociale maatschappelijke duurzaamheid.

Kanttekeningen
Ruimere mogelijkheden voor prémantelzorgwoningen geeft ook meer kans op strijdig gebruik (permanent gebruik mantelzorgwoningen) en daarmee inzet van handhaving. Dit wordt meegenomen in de jaarplanning.

Financiën
N.v.t.

Vervolg
Nieuwe initiatieven voor prémantelzorgwoningen worden op basis van deze beleidsregel beoordeeld.

Communicatie
Deze beleidsregels zijn besproken met de erfcoaches buitengebied en de collega's van het Omgevingsloket zodat zij van de nieuwe mogelijkheden op de hoogte zijn. Als uw college instemt met dit voorstel gaat een persbericht uit (bijlage 3).

Bijlagen
Bijlage 1	Beleidsregel prémantelzorgwonen gemeente Raalte 2024
Bijlage 2	In te trekken Richtlijnen 'klaar voor mantelzorg' (2018)
Bijlage 3	Persbericht